

Analizując wiersze *Gdy tu mój trup...* Adama Mickiewicza oraz *Światło w ciemnościach* Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, porównaj ukazane w nich **obrazy świata marzeń** i **rzeczywistości**. Wykorzystaj właściwe **konteksty**.

	<i>Gdy tu mój trup</i>	<i>Światło w ciemnościach</i>
1. osoba mówiąca	<ul style="list-style-type: none"> – podmiot odautorski, biografia Mickiewicza pozwala na zinterpretowanie postaci jako emigranta, a określenia TU i TAM jako miejsce pobytu na obczyźnie i przeciwstawione mu miejsce idealne, ojczyzna. – „Głośno gadający trup” – może być aluzją do wykładów Mickiewicza w Lozannie albo Paryżu (autoironia) – romantyczny subiektywizm, mowa uczuć 	<ul style="list-style-type: none"> – podmiot odautorski, biografia Jasnorzewskiej pozwala na zinterpretowanie postaci jako emigrantki – jeden z ostatnich wierszy poetki (1945), nasycony osobistym dramatem, tęsknotą
2. typ liryki, sytuacja liryczna	<ul style="list-style-type: none"> – liryka bezpośrednia, osobista – liryka zwrotu do adresata – sytuacja zwrotu do adresata: osoba mówiąca opowiada słuchaczom (swoim studentom, znajomym?) o tym, co widzi w marzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> – liryka bezpośrednia – sytuacja monologu wewnętrznego, – pojawiają się również zwroty do adresata, mają jednak znaczenie rozmowy z samą sobą. <i>Gardzę wami, codzienne spraw..., Leżysz, Polsko...</i>
3. rzeczywistość	<p><i>dusza się błąka, narzeka</i> <i>praca i troska</i> rok 1838/40 = czas emigracji A.M. w Lozannie i Paryżu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – zbyt krótkie noce, dni monotonne, pełne smutku – nostalgia – nieczuła jawa <i>świat mój bezsilny, bezradny</i> – labirynt: granice, gromy (<i>śląd wojny?</i>) – głód serca – nieistotna manna (dobrobyt?)
4. obrazy świata marzeń	<ul style="list-style-type: none"> – ojczyzna myśli – liczne rodzeństwo serca – świat ucieczki dla duszy – świat piękny – świat natury (jodły, bujna wonna trawa, wróble i motyle) 	<ul style="list-style-type: none"> – Polska: obecna w marzeniu sennym – nić Ariadny, święcąca wśród mroku nocy – raj, eden. – obraz Polski: Warszawa, Bielany, słowik, Wisła, Kraków; – proste rzeczy: tramwaj, dom, dzieciństwo

<p>5. motywy i miejsca kluczowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • motyw dwoistości duszy i ciała • ucieczka duszy od rzeczywistości, podróż sentymalna w poszukiwaniu szczęścia (kontekst romantyczny) • „trup”: określenie ciała, człowieka nieobecnego duchem • motyw alegoryczny: „ona” (<i>widzę ją, jak z ganku biała stąpa</i>) symbol ojczyzny albo wolności, albo miłości • motyw jutrzienki: nadzieja, przyszłość, wolność 	<ul style="list-style-type: none"> • motyw świata Polski jako księgi (sakralizacja, uwznioślenie) • motyw świata - rzeczywistości jako labiryntu bez wyjścia (kontrast bezpieczeństwa i niebezpieczeństwa; dobra i grozy) • motyw raju utraconego (<i>odzyskany</i> w marzeniach <i>eden</i> jest rajem traconym codziennie i odzyskiwanym w nocy) • motyw siedmiu dni tygodnia: bez świętego dnia, bez odpoczynku, monotonia i praca, brak sacrum
<p>6. konstrukcja wiersza i środki stylistyczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wiersz regularny, stroficzny, rymowany, o zmiennym układzie rymów (parzyste, krzyżowe, okalające); – ton wiersza podniosły, patos budowany przez zwroty do adresata, paralelizmy składniowe (<i>ten - tam, tam</i>), anafory (<i>tam, i</i>) – kompozycja: dwudzielna, oparta na wyrazistym przeciwstawieniu. Pierwsza. część– to tylko dwa wersy mówiące o TU, reszta wiersza – opis TAM, czyli świata marzeń (wyrazista realizacja romantycznego prymatu uczucia i marzenia nad realizmem, życiem; romantyczna mowa uczuć) 	<ul style="list-style-type: none"> – kompozycja dwudzielna: opis smutku (TU) ujęty wierszem nieregularnym, choć rymowanym, stroficznym. Ostatnia strofa pierwszej części – trzywersowa. Rozwinięciem brakującego wersu jest – oddzielony linią – opis kraju marzenia (TAM). Ta część – wyraźnie regularna, 10-zgłoskowa, jakby dla podkreślenia ładu drugiego ze światów. – rymy na ogół krzyżowe, niedokładne – ton wiersza: nostalgiczny, pesymistyczny – liczne epitety budujące nastrój melancholii – kluczowa metafora: <i>głód serca</i> – akcentuje wymowę utworu
<p>7. Wnioski</p>	<p>Oba wiersze łączy motyw ucieczki od życia do świata marzeń, piękniejszego niż rzeczywisty. Tym światem jest kraj rodzinny, utracony raj, wspomniany z nostalgią. W obu wierszach nie ma wyraźnego rysunku rzeczywistości, autorzy poprzestają na wyrażeniu uczuć: smutku i tęsknoty, niespełnienia, poczucia trudu codzienności. W zamian za to w obu wierszach jest namalowany kilkoma detalami portret ojczyzny. Mickiewicz w romantyczny sposób mówi o pokrewieństwie duszy, o porozumieniu mentalnym łączącym go z rodakami. Świat ojczyzny odwiedza w przestrzeni metafizycznej, na planie duszy i jej podróży mentalnej. Jasnorzewska-Pawlikowska łączy go z domem i dzieciństwem. Mistrzyni miniatury poetyckiej tym razem porzuca epigramatyczną formę dla intymnego, poruszającego wyznania smutku i tęsknoty za ojczyzną. Oboje poetów z różnych generacji łączy kondycja wygnańca, która cieniem kładzie się na ich życiu i odbiera możliwość odczuwania szczęścia.</p>	